

ԺԱՄԱՆՅԱՅԻՆ ԽԱՂԱԳԻՐՔ

ՄԻՋԻՆ ՏԱՐԻՔԻ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

II ԹՈՂԱՐԿՈՒՄ

ԽԱՂԱ, ԼՈՒԾԻՐ, ՈՒՐԱԽԱՅԻՐ,
ԳԻՏԵԼԻՔՈՎ ՀԱՐԱՏԱՅԻՐ:

ԽԱՐԱԳԻՐ ԵՎ ՍՐԱԳՐԻՉ՝
ԿԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆ
ՄՈՒՏՔԱԳՐՈՂ ԵՎ
ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ ՁԵԿԱԿՈՐՈՂ՝
ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆ

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆ

ԳԻՏՈՒՆԻՊԿ ԵՍ, ԹԵ՛ ԱՆԳԵՏԻԿ

ԵՐԵՎԱՆ
ՀԵՂԻՆԱԿԱՅԻՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
2010

ՅԵՂԻՆԱԿԻ ԿՈՂՄԻՅ

Ժամանցային խաղագիրքը, որը նախատեսված է միջին տարիքի դպրոցականների համար, ներառում է տարբեր բարդության տարաբնույթ խաչբառեր, հարցաշարեր, ծածկագրություններ (կրիպտոգրամա), որոնց միջոցով երեխաները կստուգեն, կամրապնդեն, հարկ եղած դեպքում էլ կհամալրեն իրենց գիտելիքները հայոց լեզվի, գրականության, բանահյուսության, բնագիտության, պատմության, աշխարհագրության և այլ ապարեզներում, ինչպես նաև կժանոթանան հայկական ժողովրդական ասացվածքներին, հանելուկներին, անվանի մարդկանց աֆորիզմներին:

Ֆիլվորդները, ուսուցողական բնույթից զատ, կխթանեն վերլուծական մտածողությունը, իսկ սուդոկուները՝ ճապոնական տրամաբանական գլուխկոտրուկները, որոնք վերջերս բավականին լայն տարածում են գտել Եվրոպայում, կնպաստեն տրամաբանության զարգացմանը:

Սիրելի՛ դպրոցականներ, հուսով եմ՝ մեծ օգուտ կբաղեք այս գրքուկից՝ հաճելի ժամանցը համատեղելով օգտակարի հետ:

ՈՒՂԱՅԱՅԱՑ

1. Ճահճի միջին՝ հենց կենտրոնում, Ճահճաբնակ ...ն էր կենում:
2. Կուրամուկին կասեն խլուրդ, Երկնագույնին՝ մավի կամ ...:

1			2
3			

ՅՈՐԻՉՈՆԱԿԱՆ

1. Ես գնացի գազանանոց, Այնտեղ տեսա փիղ, ... ու օձ:
3. Մայրիկը մեծ ... թխեց Ու մոմերով զարդարեց:

ՈՒՂԱՐԿՅԱՑ

- Ալիքներին կասեն կոհակ,
Ձկան թևին այլ կերպ՝ ...:
- Հենց թռռնիկս գնաց բանակ,
Ինձ ուղարկեց երկար ...:

1				2
3				

ՀՈՐԻՉՈՆԱԿԱՆ

- Սիրո՛ւն ..., կլո՛ր ...,
Ի՞նչ ես թառել ամպի ուսին:
- Արքա է նա կարճահասակ,
Եվ անունը՝ Խոսրով ...:

ՈՒՂԱՅԱՅԱՅ

1. Հսկա է նա ու շատ տգեղ,
Անունը՝ ... կամ էլ՝ Անգեղ:
2. Առանց ... ծուխ չի լինում,
Առանց ջրի կյանք չի լինում:

1			2
3			

ՅՈՐԻՉՈՆԱԿԱՆ

1. Անտառապահ ծեր Արշակը
Նորոգում է իր ...ը:
3. Ասում են, թե լի ...ը
Բարձրացնում է կարճ հասակը:

ՈՒՂԱՅԱՅԱՅ

1. Գիտենմ, որ կա,
Բայց չգիտենմ,
Թե երբ կգա:
(հանելուկ)
2. Կենդանի է նա ընտանի,
Ե՛վ կաթնատու, և՛ պիտանի:

1		2
3		

ՅՈՐԻՉՈՆԱԿԱՆ

1. Փոքրիկ ...ը մի ծակ գտավ,
Արագորեն մեջը մտավ:
3. Իմ տատիկը մի ... ուներ,
Որն ամեն օր հավկիթ կածեր:

ՈՒՂԱՅԱՅԱՅ

1. Երկնքումը պար բռնած՝
Ձյան ...ը իջավ ցած:
2. ... ունեմ մի պուճուր,
Մեջը երկու գույնի ջուր:

1				2
3				

ՀՈՐԻՉՈՆԱԿԱՆ

1. Գող ...ը մառան մտավ,
Փորը լցրեց, ինչ որ գտավ:
3. Ջրային բույս՝ ծաղիկներով
Եվ ուտելի պտուղներով:

ՈՒՂԱՅԱՅԱՅ

1. Կտրիճ հերոս Սասնա ծուռ,
...ն է նա ամրակուռ:
2. Արեգակի ...ը
Շոյեց ծիլն ու ծաղիկը:

1				2
3				

ՀՈՐԻՉՈՆԱԿԱՆ

1. Երկկենցաղ է, գորտի նման,
Հետն էլ անպոչ, մեծաբերան:
3. Իմ պապիկը բարձրահասակ
Միշտ կրում է կապույտ ...:

ՈՒՂԱՅԱՅԱՅ

1. Երկար աղիք,
Ծերը՝ ծաղիկ:
(հանելուկ)
2. Խաղ է անում ալիքի հետ
Հսկայական մի սիրուն ...:

1		2
3		

ՀՈՐԻՉՈՆԱԿԱՆ

1. Ես ծուկ ուտեմ, դու՝ ...,
Դու ... ուտես, ես՝ ծուկ:
3. Փոքրիկ տղան՝ Մարատը,
Վնասել է իր ...ը:

ՈՒՂԱՅԱՅԱՅ

1. Արագ վերցրին թուր ու ...
Ու թշնամու վերջը տվին:
2. ...ին նստեց մի ծիսիկ,
Փետուրները խատուտիկ:

1			2
3			

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1. Ճնշո՞ւմ ունեք, հիվա՞նդ եք լուրջ,
Խորիուրդ կտամ չխմել ...:
3. Գողը մտավ ...ը,
Տարավ կարագն ու յուղը:

ՈՒՂԱՅԱՅԱՅ

1. Ասենք ամբար կամ թե՛ ...,
Նույն բանն է դա՛ շտեմարան:
2. ...ն անուշ երգ դալլալլեց,
Թռչուններին շատ հիացրեց:

1				2
3				

ՅՈՐԻԾՈՆԱԿԱՆ

1. Պոչիկ ունի ու չորս թաթիկ,
Սողուն է նա աշխույժ, ճարպիկ:
3. Սառը զենք է, զինատեսակ,
Անվանում են նրան...:

ՈՒՂԱՅԱՅԱՑ

1. Ձու ածող է, հավ չի,
Արածող է, կով չի:
(հանելուկ)
2. Մոլորակ է այն
Եվ քիմիական տարր,
Դե ասա՝ ինչն է,
Թե գլխի ընկար:

1			2
3			

ՅՈՐԻՉՈՆԱԿԱՆ

1. Ձկնիկ լինի, թե՛ մկնիկ,
Կուտի ...ն մեր բկլիկ:
3. Ես՝ աղա, դու՝ աղա,
Բա մեր ...ն ո՞վ աղա:

ՈՒՂԱՅԱՅԱՑ

1. Երբ ...ն է իջնում քնքուշ,
Քուն են մտնում մարդիկ մուշ-մուշ:
2. Իմ սիրելի Նոր ...,
Կարոտել են, շուտ արի:

	1		2			
3						

ՅՈՐԻՉՈՆԱԿԱՆ

1. Գետաբնակ մեծ կաթնասուն,
Ասա՛, նրան ի՞նչ են ասում:
3. Անազատ մարդ կամ էլ՝ գերի,
Առաջնորդ այժ կամ էլ՝ ...:

ՈՒՂԱՅԱՅԱՑ

1. Ծռերի երկիր կամ այլ կերպ՝ ...,
Քաջեր է ծնել նա շատ դյուցազուն:
2. Սա ... է, աղոթավայր,
Ուր կաղոթեն թե՛ կին, թե՛ այր:

1				2
3				

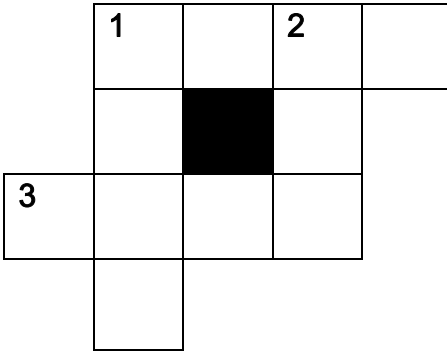
ՅՈՐԻՉՈՆԱԿԱՆ

1. Չորային վայր կամ անապատ,
Իսկ կուզին էլ կասեն ...:
3. Բախտի բերմամբ արքա դարձար,
Անհա՛ղթ հերոս, ո՛վ քաջ ...:

ՈՒՂԱՅԱՅԱՑ

1. ... Սարգիսը արագահաս
Կիրազործի ամեն մուրազ:
2. Լալկան ծառը՝ դալար ...ն,
Լաց էր լինում գետի ափին:

ՅՈՐԻՉՈՆԱԿԱՆ

1. Մեղմիկ ...ը տարուբերեց
Ու ճրագի լույսը մարեց:
3. Գնացի մարդի, ունեցա ...,
Գդակը պոպոզ, անունը Կիկոս:

ՈՒՂԱՅԱՅԱՅ

1. Սիրտս ... է, գրպանս՝ նեղ,
Մարագունս չունենմ մի ծեղ:
2. ...ն շողաց, շողշողաց
Ու երկնքից հուր տեղաց:

1			2
3			

ՅՈՐԻԾՈՆԱԿԱՆ

1. Ոչ ուղտ է, ոչ՝ այծ,
Ասում են ուղտայծ:
3. ..., ..., հաց ենք ուզում,
Վե՛ր կաց, ..., հաց տուր մեզ:

ՈՒՂԱՅԱՅԱՅ

1. Ո՞ւր ես վազում այդպես արագ,
Ա՛յ դու կայտառ, սիրուն ...:
2. Աշխարհ անցիր,
Արարատի նման ճերմակ ... չկա:

1			2
3			

ՅՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1. Իմ տատիկը՝ հնուտ վարպետ,
Գործում է միշտ ... ու կարպետ:
3. Հո՛ւպ, կույ տվեց նա որդի,
...ը մնաց կոկորդի:

ՖԻԼՎՈՐԴ

Լուծելու համար հարկավոր է որոշել, թե յուրաքանչյուր բառաշարքին որ բառն է միավորում (վիակագծում նշված է տառերի թիվը): Գտնելով պատասխանը՝ պետք է ջնջել քառակուսու մեջ նշված տառերը:

- ❁ Շիրակ, Լոռի, Արագածոտն (4):
- ❁ Երամ, բույլ, հոտ (4):
- ❁ Նոյ, տապան, ջրհեղեղ (6):
- ❁ Ջմեռ պապի, տոնածառ, տոն (6):
- ❁ Մանուշակ, հասմիկ, զանգակ (5):

Կ	Ա	Ր	Խ	Ա
Ա	Մ	Ա	Ն	ՈՒ
Ր	Ո	Ղ	Մ	Մ
Բ	Ա	Ր	Ա	Ա
Ծ	Տ	Ի	Ր	Ջ

- ❁ Մարտի 8, Վարդավառ, Ջատիկ (3):
- ❁ Սրինգ, ջութակ, դաշնամուր (8):
- ❁ Վանաձոր, Վենետիկ, Մոսկվա (5):
- ❁ Պանամա, կեպի, փափախ (6):
- ❁ Ծածան, թեփուկ, լողակ (3):

Ն	Ա	Ք	ՌԻ	Ն
Ա	Տ	Գ	Ձ	Կ
Ղ	Կ	Ա	Ն	Ո
Ր	Ա	Լ	Գ	Ա
Ա	Ք	Ր	Խ	Կ

- ❁ Խորենացի, ժանր, «Հայկ և Բել» (7):
- ❁ Բազմոց, բազկաթոռ, մահճակալ (6):
- ❁ Լորենի, կեչի, թխկի (3):
- ❁ Արքունիք, գահ, արքա (5):
- ❁ Կեռաս, նարինջ, սալոր (4):

Ա	Մ	Լ	Ի	Ե
Կ	Ռ	Ա	Հ	ՌԻ
Ա	Գ	Ա	Տ	Ծ
Յ	Լ	Ա	Ս	Պ
Ռ	Ք	Ա	Պ	Ր

- ❁ Սահարա, Կարակում, ուղտ (6):
- ❁ Մանգաղ, եղան, քլունգ (6):
- ❁ Արքա, զինվոր, նավակ (6):
- ❁ Արտ, դաշտ, անդաստան (4):
- ❁ Լավաշ, պուրի, մատնաքաշ (3):

Ա	Շ	Հ	Ր	Տ
Ո	Ն	Հ	Ա	Ք
Խ	Մ	Ա	Ն	Ց
Ա	Ի	Ա	Պ	Ծ
Ա	Գ	Դ	Ա	Տ

- ❁ Վիվալդի, Շոպեն, Խաչատրյան (7):
- ❁ Ջյուն, սահնակ, մուշտակ (4):
- ❁ Ուլ, գառնուկ, փիսիկ (3):
- ❁ Ճյուղ, շիվ, ոստ (6):
- ❁ Ալիք, այլակ, վետ (5):

Ե	Ա	Ը	Կ	Ռ
Ր	Գ	Ն	Ձ	Ղ
Ձ	Ա	Հ	Ո	Հ
Գ	ՌԻ	Յ	Ա	Ձ
Կ	Մ	Ա	Ն	Ե

- ❁ Ծաղրածու, աճպարար, ակրորբատ (5):
- ❁ Դժոխք, Դունան, Նժդեհ (6):
- ❁ Արմատ, բույն, տերև (3):
- ❁ Մեզ, մառախուղ, թուխպ (4):
- ❁ Խորան, մոմ, պատարագ (7):

Ի	Ս	Ռ	Ե	Շ
Կ	Ղ	Ր	Ի	Կ
Ա	Ֆ	Ե	Ծ	Ա
Ե	Ց	Ի	Կ	Ս
Յ	Ե	ՈՒ	Շ	Դ

- ❁ Ճանճասպան, ագարիկոն, պոզանկա (4):
- ❁ Արանագո, Ջևա, Յուպիտեր (6):
- ❁ Երկարականջ, փալան, քուռակ (6):
- ❁ Շերամ, Ջիվանի, Հավասի (5):
- ❁ Բերքահավաք, տերևաթափ, եղանակ (4):

Ս	Ա	Կ	Ա	Տ
Ա	ՈՒ	Շ	Ն	Ա
Ս	Ա	Ն	Ա	ՈՒ
ՈՒ	Գ	Ս	Կ	Ն
Կ	Ա	Կ	Ն	Ծ

ԸՆՏՐԻՐ ԾԻՇՏ ՏԱՐԲԵՐԱԿԸ

Քաջարի, խիզախ օդաչուին անվանում են՝

- 1) Արծիվ
- 2) Բազե
- 3) Անգղ
- 4) Կաքավ

Հայկական ասացվածք. «Մուկն իր բնում ... է»:

- 1) Հերոս
- 2) Ասլան
- 3) Քաջ
- 4) Կատու

Ո՞վ է գրել «Վարք Մաշտոցի» աշխատությունը:

- 1) Ղևոնդ
- 2) Կորյուն
- 3) Եղիշե
- 4) Եզնիկ

Որսի շանն անվանում են՝

- 1) Հաստ
- 2) Բարակ
- 3) Կարձ
- 4) Երկար

Նահատակ բառի հոմանիշն է՝

- 1) Մարկոս
- 2) Մինաս
- 3) Մարտիրոս
- 4) Մաթևոս

Սողուն, որը որսից առաջ լացի ձայն է հանում:

- 1) Կոկորդիլոս
- 2) Անակոնդա
- 3) Մողես
- 4) Կրիա

Ո՞վ է գրել «Մկների ժողովը» առակը:

- 1) Հ. Սահյան
- 2) Ղ. Աղայան
- 3) Ն. Զարյան
- 4) Ա. Խնկոյան

Թռչուն, որը խաղաղության խորհրդանիշն է:

- 1) Սոխակ
- 2) Աղավնի
- 3) Արագիլ
- 4) Կարապ

Ո՞րն է լարային նվագարան:

- 1) Դիոլ
- 2) Թմբուկ
- 3) Դաշնամուր
- 4) Կիթառ

Նշվածներից ո՞վ է հայազգի նկարիչ:

- 1) Գոգոլ
- 2) Գորկի
- 3) Պուշկին
- 4) Լերմոնտով

Ջրածին պարունակող քիմիական միացություն կամ`

- 1) Թթու
- 2) Կծու
- 3) Աղի
- 4) Քաղցր

Անկարգություն, խառնաշփոթություն կամ`

- 1) Չինական պարիսպ
- 2) Սիզիֆյան աշխատանք
- 3) Դիոգենեսի լապտեր
- 4) Բաբելոնյան աշտարակաշինություն

Ոչխարի արծակած ձայնը կոչվում է`

- 1) Մռնչյուն
- 2) Մլավոց
- 3) Մայուն
- 4) Կաղկանձ

Արու թռչուն կամ`

- 1) Վարուժան
- 2) Մահարի
- 3) Սիամանթո
- 4) Մնձուրի

Հայկական ասացվածք. «Առանց փշի ... չկա»:

- 1) Կակտուս
- 2) Ոգնի
- 3) Չուկ
- 4) Վարդ

Ո՞րը Թումանյանի հեքիաթներից չէ:

- 1) «Խոսող ձուկը»
- 2) «Ոսկե ձկնիկը»
- 3) «Անխելք մարդը»
- 4) «Ճամփորդները»

Քանի՞ խոսքի մաս կա հայերենում:

- 1) Յոթ
- 2) Ութ
- 3) Ինը
- 4) Տասը

Գեղարդի վանքը նախկինում կոչվել է՝

- 1) Սաղմոսավանք
- 2) Գնդեվանք
- 3) Գոշավանք
- 4) Այրիվանք

Ավ. Իսահակյանի պոեմի հերոսն է՝

- 1) Աբու Հասան
- 2) Աբու-Լալա
- 3) Աբու Դաբի
- 4) Ալի Բաբա

Թշնամանալ կամ՝

- 1) Մուկն ու կատու խաղալ
- 2) Շուն ու կատու դառնալ
- 3) Ուղտի ականջում քնել
- 4) Լուն ուղտ շինել

ԳՇԱՅԻՆ ԽԱՉԲԱՌ

Գտնելով պատասխանը՝ փնտրեք գծագրում և ջնջեք: Կարելի է շարժվել ցանկացած ուղղությամբ, բայց ոչ՝ անկյունագծերով: Փակագծում նշված է պատասխանը հանդիսացող բառի տառերի թիվը:

թ	կ	ա	յ	ե	ն	պ	ո
ա	հ	ո	ղ	ս	լ	ո	պ
մ	ե	շ	մ	ի	ա	հ	ն
ա	ր	ա	մ	ս	վ	բ	ա
ն	յ	ա	ն	ա	ա	ա	ր
բ	ր	ա	մ	մ	շ	մ	ա
ա	ա	ն	ա	կ	ա	բ	գ
յ	ր	ո	յ	ի	ս	բ	ա

- * Հայկ նահապետի թռչը (8):
- * Անգլիացի նշանավոր բանաստեղծ (6):
- * Բերդաքաղաք Մեծ Հայքի Այրարատ նահանգում (7):
- * Սանրաձև կատարով թռչուն (5):
- * Արարատ լեռան մյուս անվանումը (5):
- * Հայ գուսան (5):
- * Աբելին սպանողը (5):
- * Սպիտակ «ոսկի» (6):
- * Հայ ճարտարապետ (8):
- * Հայկական ազգային հաց (5):
- * Մրրիկ, փոթորիկ (4):

ա	ի	ղ	ջ	հ	ա	ա	ն
ր	ս	չ	ի	կ	ս	ղ	ե
ու	լ	ա	կ	ա	մ	վ	մ
ս	կ	մ	ի	շ	ի	ե	ե
յ	ա	հ	ս	կ	կ	ս	ր
ի	թ	ա	տ	ա	ա	շ	բ
ս	ա	կ	ր	ո	ն	խ	ե
ա	հ	հ	ե	թ	ու	մ	տ

- * Կաթնասուն, որը հանգստանում է գլխիվայր կախված վիճակում (5):
- * Վեներա մոլորակի հայկական անվանումը (7):
- * Համաշխարհային կրոն (5):
- * Դեղնակարմիր ծի (5):
- * Քաղաք Գերմանիայում, որը հայտնի է իր հեքիաթային երաժիշտներով (6):
- * Ե՛վ ծաղիկ, և՛ իգական անուն (6):
- * Աժդահա, պարթևահասակ (4):
- * Արվեստի տեսակ (6):
- * Շների ընտանիքին պատկանող խորամանկ կենդանի (5):
- * Աբրահամի որդին (6):
- * Կիլիկիայի արքա (5):
- * Հայկական ասացվածք. «Օձը ...ն կփոխի, բնավորությունը՝ ոչ» (4):

բ	վ	ե	ր	ս	ա	ր	շ
ա	ա	դ	վ	ե	ե	ը	ա
շ	հ	ն	ա	ն	գ	մ	կ
ի	ա	ա	ր	բ	ա	պ	ն
ն	գ	ն	ա	գ	ն	ա	ա
ջ	ա	դ	յ	ս	ա	ճ	հ
բ	ա	յ	ա	և	կ	ա	օ
լ	ա	կ	ն	ա	կ	ն	ճ

- * Հայ գեղանկարիչ, «Առավոտը Սևանում», «Արարատ», «Արագած» կտավների հեղինակը (11):
- * «Զրահարսը» հեքիաթի հեղինակը (8):
- * Ամպրոպի, կայծակի, քաջության աստվածը հայ հեթանոսական դիցարանում (6):
- * Վայրի խոզ (6):
- * Հայ գրող, «Անլռելի զանգակատուն» պոեմի հեղինակը (4):
- * Բաժակ, գավաթ, սկահակ (7):
- * Աներես միջատ (4):
- * «Սասնա ծռեր» էպոսի «ձայնավոր» հերոսը (4):
- * Հայոց արքա (5):
- * Աշխարհի ամենախոր լիճը (6):
- * Գիշատիչ թռչուն (4):

ա	ի	կ	յ	ա	վ	ս	ե
ր	ս	ա	ս	ն	ո	դ	ս
ա	ա	հ	ո	դ	մ	ն	մ
գ	ա	ի	լ	ր	կ	ո	ե
ա	ն	ա	մ	ա	ու	կ	դ
ծ	ա	վ	ա	ք	մ	ա	ե
ա	բ	տ	ս	ա	մ	լ	ա
ն	տ	ա	ր	կ	տ	ի	կ

- * Բանահյուսական նյութեր գրառող, հավաքող (9):
- * Երկրագնդի հարավային բևեռամասը (10):
- * Դրախտ, դրախտավայր (4):
- * Քառագագաթ լեռ, որը հայտնի է նաև Ալազյազ անվամբ (6):
- * Ալ. Սպենդիարյանի օպերան (6):
- * «Համբերանքի չիբուխը» պատմվածքի հեղինակը (9):
- * 5-րդ ձայնանիշի անվանումը (3):
- * Ե՛վ ժողովրդական պար, և՛ թաղամաս Երևանում (4):
- * Աստվածաշնչի կերպար, Ահարոնի եղբայրը (6):
- * Հայկական ասացվածք. «Կատուն իր փորի համար է ... բռնում» (3):
- * ... կա՝ ելել է շալակն աշխարհի,
... կա՝ աշխարհն է շալակած տանում (4):

ԿՐԻՊՏՈԳՐԱՄԱՎ

Գաղտնագրծելով բանալի բառերը և վանդակներում թվերի փոխարեն տեղադրելով համապատասխան տառերը՝ կընթերցեք ականավոր մարդկանց հայտնի մտքերը:

Այստեղ ծածկագրված է V դ հայ պատմիչ Եղիշեի աֆորիզմներից:

- ◆ 2, 13, 8 - Հայկական ասացվածք. «... է գիտունին գերի, քան տգետին՝ սիրելի»:
- ◆ 5, 13, 5, 13, 1 - Լալա, խաշխաշ, մեկոն:
- ◆ 11, 14, 11, 14 - Թռչնատեսակ:
- ◆ 4, 13, 5, 12, 6, 5 - Նավակ:
- ◆ 7, 3, 11 - Հավերժահարս հունական դիցարանում:
- ◆ 9, 6, 12, 10, 11, 9 - Անվանի ֆիզիկոս, տիեզերական ձգողության օրենքի հեղինակը:

			2	13	8		7		
	5	12	6	14		13	1	11	3
,		3	13	9		5	12	6	14
			4	10	11	3	:		

Այստեղ ծածկագրված է հռոմեացի փիլիսոփա Սենեկայի աֆորիզմներից:

- ◆ 22, 3, 19, 14, 20 - Լավագույն հատկություններով օժտված, բարձրորակ:
- ◆ 4, 14, 1, 21, 18 - Ստվարաթղթից կամ այլ նյութից պատրաստված դիմապատկեր:
- ◆ 8, 19, 13, 7, 4 - Ճեպանկար, ուրվանկար:
- ◆ 15, 21, 9, 21 - Ավատական իշխանի տիտղոս Հնդկաստանում:
- ◆ 5, 21, 10, 16, 18, 21, 10 - Մ. Մաշտոցի ծննդավայրը:
- ◆ 6, 17, 12, 21, 19 - Հ. Թումանյանի հեքիաթը կոչվում է «... աղվեսը»:
- ◆ 21, 23, 21, 3, 4, 16, 20 - Ճաշից հետո մատուցվող քաղցրեղեն:
- ◆ 11, 13, 7, 2 - Հովիկ, գեփյուռ:

		2	21	3	14		4	16	15			
			1	21	20	4	22		17	23	9	
		8	,		3	21		12	6	16	19	2
			8		18	17	20	10	3	14		
				5	7	13	11	22	:			

Այստեղ ծածկագրված է փիլիսոփա
Պյուրթագորասի աֆորիզմներից:

- ◆ 6, 5, 17, 15, 20 - Սոսի:
- ◆ 1, 7, 19, 20, 15 - Արվեստի տեսակ:
- ◆ 11, 9, 15, 10 - Հայկական ասացվածք.«Ճաշի երեսն է լավը, ...ի՛ տակը, կռվի՛ վերջը»:
- ◆ 16, 17, 8, 15 - Նվեր:
- ◆ 22, 5, 2, 12, 20 - Հ. Թումանյանի պատմվածքի հերոսը:
- ◆ 18, 7, 12, 13 - Ժողովրդական դյուցազներգական ստեղծագործություն:
- ◆ 7, 19, 9, 19 - Ֆուտբոլի արքա:
- ◆ 15, 20, 3, 15, 8, 15, 21, 5, 14 - Յուդատու բույս:
- ◆ 4, 5, 20 - Գրի աստվածը հայ հեթանոսական դիցարանում:

		14	15	4	15	14	16	,				
			5	17	6	7	19	13		3		
			15	21	16	,		7	19	4	2	
18			1	22	4	15	22	12	20	8	19	9
			6	15	11	15	10	22	20	:		

Այստեղ ծածկագրված է ֆրանսիացի գրող Էքզյուպերիի աֆորիզմներից:

- ◆ 7, 2, 5, 9 - Համաձայն հայկական ասացվածքի, ճտերը հաշվելու ժամանակը:
- ◆ 11, 10, 6, 10 - Դոնդողով պատրաստված և սառեցրած քաղցրահամ աղանդեր:
- ◆ 14, 12, 14, 7, 9 - Ե՛վ հսկա, և՛ քիմիական տարր:
- ◆ 13, 9, 15 - Հին Կտակարանում գրված է. «Ակն ... ական, ա-տամն ... ատաման»:
- ◆ 1, 10, 9, 14, 9, 10, 4 - Կշռի միավոր:
- ◆ 3, 11, 7, 9 - Հայկական ասացվածք. «... դոշաբը մեղրից քաղցր է»:
- ◆ 8, 7, 4, 15 - Ծաղիկների թագուհին:

		12	4	10	9			
	15	7	14	10	6	13		
5	4	12	2	9	10	4	12	9
		15	7	14	10	6	5	1
15	11	8	7	4		3	:	

Մետաղ	↻	Կալվածք	↻	Խոսքի մաս	↻
Ալագյազ				Աղը շատ	
↻				↓	
Մայր		Հարուստ	⇒		
↻					
		Արեգնա- զանի հայրը		Երկինե- րանգ	
↓	Պայթու- ցիկ արկ	⇒	↓	↓	
⇒			Հայաստա- նի մ/ք-ից		Քաղաք Պերուուն
	4047 քմ		↓		↓
	Լուրթ	⇒			
⇒					
	Իշուկ				
	«Կովկասի գերուհին»	⇒			

Երկկենցաղ	↗		↗		Ուսումնական հաստատություն	↗
Գրող Գրիգոր ...		Սուլորակ				
	↖					
		Գուշակ			... նահապետ	
	↖		↓		↓	
Քաղցրավենիք	→					
Բարեկամ						
	↓	Կոնֆետի տեսակ		Գործողություն		Ժանիք
	↙			↓	Բրոյա կտոր	↓
		Թերություն	→		↓	
	↙	Քաղցրավենիք				
		Թռչունների խումբ	→			

Աքլոր	↻	Կալվա- ծատեր	↻	Խլուրդ	↻
Թռչուն					
☞					
Թուֆակ		Ամբողջի որևէ մասը			
☞		↓		↓	
Հացագգի բույս	⇒				
Իղծ					
↓	Թռչուն		Բույս		Գետ Ֆրանսիա- յուն
↕			↓	Ոչ մարդ է, ոչ՝ այծ	↓
	Ժամանակի միավոր	⇒		↓	
	Հայ գրող				
↕					
	Այնտեղ Հիսուսը ջուրը գինի դարձրեց	⇒			

Գլխարկ	↗	Կաթնա- նմերք	↗	Ազգային հագուստ	↗
Գլխարկ- ջրանցք					
↘					
Մար-Աբաս ...				... Արեշ	
↘		↓		↓	
Աքաղաղ	⇒				
Հրազդան					
↓	Հագա- րացի		Ալի ...		Պտուղ
↘			↓	Նկարիչ ... Գոգ	↓
	Լուրթ	⇒		↓	
	Հին հա- յերեն				
↘					
	«...դ Փռանգի ատլաս է»:	⇒			

Հանաք	↻	Մառան	↻	Բակուն- ցի հերոս- ներից	↻
«... Գլ- խարկը»					
↻					
		Մարտի- րոս			
↻		↓		↓	
... Ջա- նիբեկյան	⇒				
«Խելոքն ու ...ը»					
↓	... Ահեղ		Կանաչու տեսակ		Հյուսնի գործիք
⇒			↓		↓
	Սեղանի խաղ	⇒		↓	
	Էշ				
⇒					
		⇒			

Հայ երգիչ	↔	Մկրտու- թյան գուռ	↔	Պալատա- կան	↔
Ձի				Իհարկե	
↘				↓	
Գետ Հարա- վային Ամե- րիկայում		... Սոֆիա	⇒		
↘					
		Հայոց արքա		Ավան Դեբեդի ափիին	
↓		↓		↓	
	Գր. Լուսա- վորչի հայրը	⇒			
⇒			Անայի		Գավազան
	Անձավ		↓		↓
	Շատակեր ...	⇒			
⇒					
	Գյուղ Հա- յաստանում				
	Օկա	⇒			

ՍՈՒԴՈԿՈՒ

Սուդոկոն ճապոնական տրամաբանական գլուխկոտորուկ է: Լուծելու համար հարկավոր է դատարկ վանդակներում 1-9 թվերը լրացնել այնպես, որ ցանկացած տողում, սյունակում և 9 թվերից բաղկացած ընդգծված քառակուսիներում (3X3) երկու միանման թվեր չլինեն:

	6	4	1		7		2	8
9			3	5	8	1		4
8	5	1	6			9	3	
	1	8		3	9	4		2
4	7		8	1			9	5
5		9	4		2	8	1	
1	9		2	4		7	8	
	4	3		8	1		5	9
7	8			6	3	2		1

1			9	6		3	8	4
9	6	4		3	8			7
	3	8	5	7		9	6	
5		1	3		9		7	6
	9	2	7	1			4	5
6	4		2		5	1		3
4		9		5	7	6	3	
7	2	3	6		1		5	
	5			2	3	7	1	9

6	8			3	9		7	1
		5	1		4	9	2	8
9	4	1	8	2		3		
1	5		4	7		2	8	9
	2	3	9	5			4	
4		7		8	6	5		3
7	6		3		2	1	5	
2		4	6	1	5		9	7
	1			4	8	6		2

		6	8	2			7	5
2		9	1	7			4	3
8	7			5	3	2		6
3	6	2	5		4	7		8
5		4		1	8	3	6	
	1	8	3		2	9		4
6		5	9		1		3	
9		7	2	3		6	8	
1	8			4	7		2	9

3	7			6	9	4		2
		8	7	2	3		1	
2		1	5		4		6	3
7	1	9	4		2	8		
	8		9		6	2	5	
5	6		3	7		1	9	4
1		4	6	3			2	8
	2			4	1	3		5
	3	7	2		5		4	1

2	6	4			9		1	
	5		1	8		4	6	3
	8	1	7		6	9		5
5	1			7	3		8	2
4		2	6		8	5	3	
	3	8	2		5	1	7	
1	9	6			4	3	5	
7			9	5	1	8		6
	4	5	3		7			1

3	4	8			9	2		6
9			7		6	8	4	
2	7	6	3	8	4		1	
8	1			3		9	2	4
	3	9	2			6	5	1
4	6		9	1	5			7
	2	3		7	1	4		5
5	9		4			1		
1		4	5		3		6	2